

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
КАФЕДРА ПСИХІАТРІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СЕКСОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

доктор медичних наук,

проф. В.О.Сергієнко

«27» травня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 5 «Наукознавство та міждисциплінарний
діалог в охороні здоров'я»**

Освітньо-кваліфікаційний рівень: «доктор філософії»

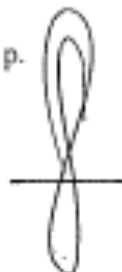
Галузь знань: 22 – «охорона здоров'я»

Спеціальність: 221 – «стоматологія»

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри психіатрії,
психології та сексології

Протокол № 10
від « 05 » квітня 2024 р.

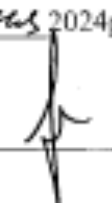
Завідувач кафедри
проф. Білобровка Р.І.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри філософії та
економіки

Протокол № 9
від «10» квітня 2024р.

Завідувач кафедри
проф. Держко І.З.

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Наукознавство та міждисциплінарний

діалог в охороні здоров'я» складена відповідно до Стандарту вищої освіти доктор філософії галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина»

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Робоча навчальна програма з дисципліни «Наукознавство та міждисциплінарний діалог в охороні здоров'я» є нормативним документом Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, який розроблено на кафедрі філософії та економіки та кафедрі психіатрії, психології та сексології на основі освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії. В програмі визначено зміст навчання та встановлено вимоги щодо обсягу та рівня професійної підготовки аспіранта.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання (семестр)	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				
		Лекцій (годин)	Практичних занять(год.)			
Назва дисципліни: «Наукознавство та міждисциплінарний діалог в охороні здоров'я» <i>Змістових розділів 2</i>	3 кредита ECTS/ 90 год.	10	34	46	<u>2</u> рік навчання (1 семестр)	залік
<i>Змістовий розділ 1</i>	2 кредита ECTS/ 60 год.	6	23	30		
<i>Змістовий розділ 2</i>	1 кредит ECTS/ 30 год.	4	11	16		

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: вивчення навчальної дисципліни є особистість людини в широкому сенсі цього слова, медичний працівник, вдосконалення медичного працівника, взаємовідношення хворого і медичних працівників на всіх етапах лікувально-діагностичного процесу.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Наукознавство та міждисциплінарний діалог в охороні здоров'я» базується на вивченні студентами основ медичної біології, загальної психології, медичної психології, соціології, філософії, анатомії людини та фізіології людини, патоморфології та патофізіології, деонтології в медицині, психології спілкування та інтегрується з

цими дисциплінами. Закладає основи вивчення аспірантами сучасних методів діагностики та лікування психічних захворювань, які широко використовуються в клінічній практиці лікаря, що передбачає інтеграцію викладання з різними дисциплінами та формування умінь та навичок, які застосовуються у різних галузях професійної діяльності лікаря. Закладає розуміння особливостей розвитку психічних розладів та основи превенції розвитку цих порушень.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Наукознавство та міждисциплінарний діалог в охороні здоров'я» є здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Навчальна дисципліна націлена на формування у здобувачів наукового ступеня “доктор філософії” парадигми наукового мислення, осягнення основних напрямків і проблем розвитку філософії та психології.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Наукознавство та міждисциплінарний діалог в охороні здоров'я» є осягнення широкої палітри поглядів, ідей, закономірностей філософської рефлексії наукової діяльності;

- критичне осмислення подій та явищ наукового життя, використання філософської рефлексії для формування власної наукової світоглядної парадигми;
- використання філософської методології в оформленні матеріалу власного наукового дослідження;
- осмислення антропологічних проблем сучасності, філософських засад наукової діяльності та гуманістичних засад лікарської практики;
- набуття необхідних знань специфіки етики науки, що базується на основоположних цінностях, нормах та принципах і визначає моральну поведінку вченого, його відповідальність перед суспільством;
- допомагає підготувати медичного спеціаліста, здатного аналізувати морально-етичні значущі проблеми та процеси.
- дає можливість розширити етичний кругозір, сформувати культуру етичного мислення, на практичному рівні прагнення до оволодіння професійним етикетом та вмінням будувати поведінку в професійних та міжособистісних стосунках.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

Вивчивши дисципліну “ Наукознавство та міждисциплінарний діалог в охороні здоров'я ”, **аспірант повинен знати:**

- основні теоретичні положення філософії науки;
- історію взаємодії філософії і науки та роль філософії науки у сучасному житті;
- особливості природничого та гуманітарного знання, в тому числі у конкретних дисциплінах і використовуваних методах;

- сучасні теорії розвитку наукового знання;
- сутність міждисциплінарних зв'язків, в т.ч. в медичній науці;

Аспірант повинен уміти:

- реконструювати пізнавальні методи; категоріальні схеми;
- працювати з науковими матеріалами у напрямку їх узагальнення і філософської інтерпретації;
- працювати з категоріальним апаратом філософії, а також будь-якої іншої галузі знання, доводячи їх до рангів дослідницьких інструментів;
- застосовувати отримані знання з вивченої дисципліни в медичній галузі.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна «Наукознавство та міждисциплінарний діалог в охороні здоров'я».

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня вищої освіти дисципліна «Наукознавство та міждисциплінарний діалог в охороні здоров'я» забезпечує набуття аспірантами наступних **компетентностей**:

інтегральна:

Здатність ефективно вирішувати комплексні наукові та практичні проблеми в галузі медицини, організовувати і виконувати власну науково-дослідницьку роботу з метою генерування нових систематизованих знань, що мають теоретичне і практичне значення, можуть успішно впроваджуватись у вітчизняний й міжнародний дослідницький та освітній простір, практичну медицину та інші сфери життя.

- загальні:

ЗК1. Здатність до освітньо-наукового, науково-професійного, світоглядного та загальнокультурного саморозвитку і самовдосконалення.

ЗК2. Здатність автономно виконувати фахову та науково-дослідницьку роботу з дотриманням принципів академічної доброчесності, авторського права та наукової етики.

ЗК3. Здатність до різнобічного пошуку, самостійного аналізу та систематизації інформації з використанням сучасних комунікаційних та інформаційних технологій.

ЗК4. Здатність комунікувати в науково-професійному та освітньому середовищі, в тому числі, - на міжнародному рівні.

ЗК5. Здатність незалежно мислити, виявляти, формулювати та ефективно вирішувати проблеми наукового характеру, приймати відповідальні рішення, продукувати нові знання та ідеї.

ЗК6. Здатність проводити моніторинг виконаних робіт, здійснювати оцінку інтелектуального продукту та забезпечувати його якість.

ЗК7. Здатність до узагальнення, обговорення та представлення результатів власного наукового дослідження у вигляді усної та письмової презентації державною та іноземною мовами, опанування майстерністю вести наукову дискусію з демонстрацією вільного володіння науковою термінологією, риторикою та культурою наукового мовлення.

ЗК8. Здатність працювати в команді, організовувати, планувати та прогнозувати результати власної чи колективної роботи, нести відповідальність за досягнуті результати, діяти в нових умовах, керувати роботою інших осіб та мотивувати їх для досягнення спільної мети.

ЗК9. Здатність мислити педагогічно, адаптовувати зміст, форми, методи та засоби педагогічного процесу до поставленої мети і завдань, виявляти, аналізувати та ефективно вирішувати педагогічні проблеми.

- спеціальні (фахові, предметні):

ФК1. Здатність аналізувати, відтворювати та інтерпретувати основні концепції, теорії, гіпотези, сучасний стан проблем та досягнень за обраним науковим напрямком та освітньою діяльністю в галузі медицини

ФК2. Здатність розробляти та управляти науковими проектами, формулювати зміст та новизну дослідження.

ФК3. Здатність встановлювати потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень в галузі медицини, генерувати нові знання, наукові гіпотези, теорії та концепції.

ФК4. Здатність обирати та використовувати сучасні методи дослідження відповідно до обраної спеціалізації та поставленої мети, визначати критерії досягнення очікуваних результатів.

ФК5. Здатність інтерпретувати, аналізувати та узагальнювати результати власних наукових досліджень, визначати їх місце в системі існуючих знань, дотримуючись принципів наукової етики, академічної доброчесності та авторського права.

ФК6. Здатність впроваджувати нові знання в наукову сферу, освітній процес і практичну роботу за фахом.

ФК7. Здатність представляти результати власних наукових досліджень у вигляді друкованих праць або усних форм презентацій відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ФК8. Здатність вільно спілкуватись в іншомовному науково- професійному та освітньому середовищі, вести наукову дискусію, сприймати, обробляти та відтворювати інформацію професійною іноземною мовою.

ФК9. Здатність організовувати та здійснювати педагогічну діяльність у межах обраної спеціалізації, вдосконалювати педагогічну майстерність, застосовуючи традиційні та інноваційні методи прийоми та засоби

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентності	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність ефективно вирішувати комплексні наукові та практичні проблеми в галузі медицини, організувати і виконувати власну науково-дослідницьку роботу з метою генерування нових систематизованих знань, що мають теоретичне і практичне значення, можуть успішно впроваджуватись у вітчизняний й міжнародний дослідницький та освітній простір, практичну медицину та інші сфери життя.					
Загальні компетентності					
1	Здатність до освітньо-наукового, науково-професійного, світоглядного та загальнокультурного саморозвитку і самовдосконалення.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
2	Здатність автономно виконувати фахову та науково-дослідницьку роботу з дотриманням принципів академічної доброчесності, авторського права та наукової етики.	Знати сучасні тенденції розвитку галузі та аналізувати їх	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
3	Здатність до різнобічного пошуку, самостійного аналізу та систематизації інформації з використанням сучасних комунікаційних та	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах

	<i>інформаційних технологій.</i>			ь, до фахівців та нефхівців.	
4	<i>Здатність комунікувати в науково-професійному та освітньому середовищі, в тому числі, - на міжнародному рівні.</i>	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Встановлювати і комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Відповідати професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
5	<i>Здатність незалежно мислити, виявляти, формулювати та ефективно вирішувати проблеми наукового характеру, приймати відповідальні рішення, продукувати нові знання та ідеї.</i>	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати і відповідні зв'язки для досягнення результату.	Відповідати за своєчасне використання методів саморегуляції.
6	<i>Здатність проводити моніторинг виконаних робіт, здійснювати оцінку інтелектуального продукту та забезпечувати його якість.</i>	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
7	<i>Здатність до узагальнення, обговорення та представлення результатів власного наукового дослідження у вигляді усної та письмової</i>	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації

	<i>презентації державною та іноземною мовами, опанування майстерністю вести наукову дискусію з демонстрацією вільного володіння науковою термінологією, риторикою та культурою наукового мовлення.</i>				
8	Здатність працювати в команді, організувати, планувати та прогнозувати результати власної чи колективної роботи, нести відповідальність за досягнуті результати, діяти в нових умовах, керувати роботою інших осіб та мотивувати їх для досягнення спільної мети.	Використовувати закони та способи міжособистісної взаємодії	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії	Використовувати навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
9	<i>Здатність мислити педагогічно, адаптовувати зміст, форми, методи та засоби педагогічного процесу до поставленої мети і завдань, виявляти, аналізувати та</i>	Здатність наполегливо виконувати професійні завдання та обов'язки	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати ефективні методи комунікації та менеджменту для вчасного та якісного виконання поставлених завдань та обов'язків	Нести відповідальність за наполегливість, вчасність та якість виконання поставлених завдань та обов'язків

	<i>ефективно вирішувати педагогічні проблеми.</i>		Володіти професійними якостями та методами комунікації для виконання поставлених завдань та обов'язків		
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1	Здатність аналізувати, відтворювати та інтерпретувати основні концепції, теорії, гіпотези, сучасний стан проблем та досягнень за обраним науковим напрямком та освітньою діяльністю в галузі медицини.	Добирати, аналізувати, інтерпретувати, коректно оцінювати і творчо використовувати наукову інформацію з допомогою сучасних комунікаційних та інформаційних технологій.	Продукувати нові знання та ідеї, формулювати наукові гіпотези, теорії та концепції з урахуванням та дотриманням принципів наукової етики й академічної доброчесності.	Ефективно формувати комунікаційну стратегію при веденні дискусії, обґрунтуванні наукових гіпотез та концепцій, аргументувати рішення та висновки	Нести відповідальність за якісне проведення наукових семінарів, донесення наукових гіпотез та концепцій, ведення дискусій в науковому та академічному середовищах
2	<i>Здатність розробляти та управляти науковими проектами, формулювати зміст та новизну дослідження.</i>	Самостійно розробляти дизайн наукового дослідження на основі наукових гіпотез, визначати основні етапи наукового дослідження, формулювати зміст та аргументувати новизну наукового дослідження.	Вміти визначати основні етапи наукового дослідження, розподіляти об'єм роботи, чітко формулювати мету та завдання досліджень.	Визначати шляхи реалізації окремих етапів дослідження, наукові передбачення щодо результатів на кожному з етапів	Нести відповідальність за розробку проекту, визначення його основних етапів та шляхів реалізації, обґрунтування змісту та наукової новизни.
3	Здатність встановлювати потреби у додаткових	Самостійно визначати потребу у отриманні	Генерувати нові знання, гіпотези, формувати	Імплементувати та набуті знання у наукову	Використовувати та набуті знання та навички у науковій

	знаннях за напрямком наукових досліджень в галузі медицини, генерувати нові знання, наукові гіпотези, теорії та концепції.	додаткових знань, здобутті нових навичок, їх впровадженні у власну наукову діяльність	наукові гіпотези та концепції у науковій діяльності.	діяльність, формувати наукові теорії, гіпотези.	діяльності, синтезувати набуті знання, проводити аналіз методів, що використовуються у науковій діяльності
4	Здатність обирати та використовувати сучасні методи дослідження відповідно до обраної спеціалізації та поставленої мети, визначати критерії досягнення очікуваних результатів.	Обирати сучасні методи для проведення досліджень, передбачати наукові результати та визначати критерії досягнення очікуваних результатів	Аналізувати методи досліджень, доцільність використання певних методів у науковому дослідженні, обирати метод наукового дослідження	Визначати необхідність додаткових методів дослідження, доцільність застосування у науковому проєкті	Приймати обґрунтоване рішення щодо застосування сучасних методів наукового дослідження, проектування результатів дослідження щодо впровадження їх у наукову діяльність.
5	Здатність інтерпретувати, аналізувати та узагальнювати результати власних наукових досліджень, визначати їх місце в системі існуючих знань, дотримуючись принципів наукової етики, академічної доброчесності та авторського права.	Презентувати у науковому та освітньому фаховому співтоваристві результати власних наукових досліджень в усній та письмовій формах, державною та іноземною мовою, відповідно до національних та	Застосовувати знання з основ патентознавства та захисту інтелектуальної власності.	Вміти узагальнювати, обговорювати та представляти результати власного дослідження у вигляді усної та письмової презентації державною та іноземною мовами, опанування майстерністю вести наукову дискусію з	Брати відповідальність за аналіз, інтерпретацію, критичну оцінку, узагальнення та систематизацію результатів наукових досліджень

		міжнародних стандартів.		демонстрацією вільного володіння науковою термінологією, риторикою та культурою наукового мовлення.	
6	Здатність впроваджувати нові знання в наукову сферу, освітній процес і практичну роботу за фахом.	Самостійно визначати сфери впровадження наукових результатів в контексті наукового дослідження	Застосовувати практичні знання з основ академічної доброчесності, патентознавства та захисту інтелектуальної власності.	Вміти патентувати здобуті результати, розробляти механізми впровадження результатів у практичну діяльність	Брати відповідальність за патентування результатів на основі знань про захист інтелектуальної власності, доцільне впровадження цих результатів в практичну діяльність
7	Здатність представляти результати власних наукових досліджень у вигляді друкованих праць або усних форм презентацій відповідно до національних та міжнародних стандартів.	Подавати до друку результати власних наукових досліджень в вітчизняні та міжнародні видання державною та іноземною мовою, відповідно до національних та міжнародних стандартів.	Вміти представляти результати власних наукових досліджень у вигляді друкованих праць або усних форм презентацій відповідно до національних та міжнародних стандартів.	Використовувати результати власних наукових досліджень у вигляді друкованих праць або усних форм презентацій відповідно до національних та міжнародних стандартів.	Нести відповідальність за належне дотримання видавничих стандартів наукових публікацій в рамках дослідницького проекту
8	Здатність вільно спілкуватись в іншомовному науково-професійному та освітньому середовищі, вести наукову дискусію,	Досконало володіти іноземною мовою, застосовувати знання в практичних ситуаціях	Вміти застосовувати знання іноземної мови, як усно так і письмово	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні, оформленні результатів дослідження, презентацій,	Нести відповідальність за вільне володіння іноземною мовою, за розвиток професійних знань за

	сприймати, обробляти та відтворювати інформацію професійною іноземною мовою.			виступах на міжнародних конференціях, при підготовці документів іноземну мову.	допомогою іноземної мови.
9	Здатність організувати та здійснювати педагогічну діяльність у межах обраної спеціалізації, вдосконалювати педагогічну майстерність, застосовуючи традиційні та інноваційні методи прийому та засоби	Формувати самостійно освітньо-науковий, науково-професійний, світогляд, розвиватися в культурній та інтелектуальній сферах.	Володіти педагогічними навичками, адаптовувати зміст, форми, методи та засоби педагогічного процесу до поставленої мети і завдань, виявляти, аналізувати та ефективно вирішувати педагогічні проблеми.	Використовувати та проводити моніторинг виконаних робіт, здійснювати оцінку інтелектуального продукту та забезпечувати його якість.	Нести відповідальність за комунікацію в науково-професійному та освітньому середовищі, в тому числі, - на міжнародному рівні в сфері обраної наукової діяльності.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Результати навчання для дисципліни.

Оволодіти сучасними знаннями та вміння застосовувати знання в практичних ситуаціях

щодо:

- самовдосконалення та застосовувати здобуті науково-професійні знання та вміння в науковій, фаховій та освітній діяльності.
- використовувати концептуальні та методологічні знання для організації й самостійного виконання наукового дослідження за обраним науковим напрямком в галузі медицини.
- добирати, аналізувати, інтерпретувати, коректно оцінювати і творчо використовувати наукову інформацію з допомогою сучасних комунікаційних та інформаційних технологій.

- вміти виявити та окреслити невирішені проблеми в медичній галузі за напрямком професійно-наукової діяльності з подальшим визначенням шляхів їх вирішення.
- продукувати нові знання та ідеї, формулювати наукові гіпотези, теорії та концепції з урахуванням та дотриманням принципів наукової етики й академічної доброчесності.
- самостійно аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати, узагальнювати та систематизувати наукові дані в предметній галузі медицини.
- розробляти дизайн і план власного дослідження за обраним медичним фахом на основі самостійно сформульованих мети і завдань.
- обирати, застосовувати і вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності, використовувати новітні методи статистичного аналізу в галузі медицини
- розробляти та впроваджувати нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.
- використовувати здобуті в результаті дослідження нові знання в практичній діяльності й освітньому процесі за відповідним медичним фахом, та загалом в суспільстві.
- застосовувати знання з основ патентознавства та захисту інтелектуальної власності.
- організовувати та управляти освітнім процесом в межах обраної медичної спеціалізації, оцінювати його ефективність, виявляти та усувати педагогічні проблеми.
- розвивати комунікації та застосовувати навички міжособистісних взаємодій в науковому, професійному, освітньому та міждисциплінарному середовищах.
- використовувати принципи академічної доброчесності у власній науково-професійній та педагогічній діяльності, протидіяти проявам академічної недоброчесності та нести відповідальність за достовірність отриманих та оприлюднених наукових результатів.

Відповідність визначення стандартом результатів навчання та компетентностей

Результат навчання	Код програмного результату навчання	Код компетентності
Безперервне самовдосконалення та застосовування здобутих науково-професійних знань та вмінь в науковій, фаховій та освітній діяльності.	ПРН - 1	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 4, ЗК - 5, ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 8, ЗК-9 ФК - 1, ФК -2, ФК - 3, ФК - 4, ФК - 5, ФК -6, ФК - 7, ФК - 8, ФК - 9
Використовувати концептуальні та методологічні знання для організації й самостійного	ПРН - 2	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 4, ЗК - 5, ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 8, ЗК-9 ФК - 1, ФК -2, ФК - 3, ФК

виконання наукового дослідження за обраним науковим напрямком в галузі медицини.		– 4, ФК – 5, ФК -6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9
Добирати, аналізувати, інтерпретувати, коректно оцінювати і творчо використовувати наукову інформацію з допомогою сучасних комунікаційних та інформаційних технологій.	ПРН - 3	ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3, ЗК – 4, ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК-9 ФК – 1, ФК -2, ФК – 3, ФК – 4, ФК – 5, ФК -6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9
Вміти виявити та окреслити невирішені проблеми в медичній галузі за напрямком професійно-наукової діяльності з подальшим визначенням шляхів їх вирішення.	ПРН -4	ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3, ЗК – 4, ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК-9 ФК – 1, ФК -2, ФК – 3, ФК – 4, ФК – 5, ФК -6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9
Продукувати нові знання та ідеї, формулювати наукові гіпотези, теорії та концепції з урахуванням та дотриманням принципів наукової етики й академічної доброчесності.	ПРН - 5	ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3, ЗК – 4, ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК-9 ФК – 1, ФК -2, ФК – 3, ФК – 4, ФК – 5, ФК -6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9
Самостійно аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати, узагальнювати та систематизувати наукові дані в предметній галузі медицини.	ПРН - 6	ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3, ЗК – 4, ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК-9 ФК – 1, ФК -2, ФК – 3, ФК – 4, ФК – 5, ФК -6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9
Розробляти дизайн і план власного дослідження за обраним медичним фахом на основі самостійно сформульованих мети і завдань.	ПРН - 7	ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3, ЗК – 4, ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК-9 ФК – 1, ФК -2, ФК – 3, ФК – 4, ФК – 5, ФК -6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9
Обирати, застосовувати і вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності, використовувати новітні методи статистичного аналізу в галузі медицини.	ПРН - 8	ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3, ЗК – 4, ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК-9 ФК – 1, ФК -2, ФК – 3, ФК – 4, ФК – 5, ФК -6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9
Розробляти та впроваджувати нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.	ПРН - 9	ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3, ЗК – 4, ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК-9 ФК – 1, ФК -2, ФК – 3, ФК – 4, ФК – 5, ФК -6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9
Використовувати здобуті в результаті дослідження нові знання в практичній діяльності й освітньому процесі за відповідним медичним фахом, та загалом в суспільстві.	ПРН - 10	ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3, ЗК – 4, ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК-9 ФК – 1, ФК -2, ФК – 3, ФК – 4, ФК – 5, ФК -6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9

Застосовувати знання з основ патентознавства та захисту інтелектуальної власності.	ПРН - 12	ЗК -1, ЗК -2, ЗК -3, ЗК -4, ЗК -5, ЗК -6, ЗК -7, ЗК -8, ЗК-9 ФК -1, ФК -2, ФК -3, ФК -4, ФК -5, ФК -6, ФК -7, ФК -8, ФК -9
Організувати та управляти освітнім процесом в межах обраної медичної спеціалізації, оцінювати його ефективність, виявляти та усувати педагогічні проблеми.	ПРН-14	ЗК -1, ЗК -2, ЗК -3, ЗК -4, ЗК -5, ЗК -6, ЗК -7, ЗК -8, ЗК-9 ФК -1, ФК -2, ФК -3, ФК -4, ФК -5, ФК -6, ФК -7, ФК -8, ФК -9
Розвивати комунікації та застосовувати навички міжособистісних взаємодій в науковому, професійному, освітньому та міждисциплінарному середовищах.	ПРН - 15	ЗК -1, ЗК -2, ЗК -3, ЗК -4, ЗК -5, ЗК -6, ЗК -7, ЗК -8, ЗК-9 ФК -1, ФК -2, ФК -3, ФК -4, ФК -5, ФК -6, ФК -7, ФК -8, ФК -9
Використовувати принципи академічної доброчесності у власній науково-професійній та педагогічній діяльності, протидіяти проявам академічної недоброчесності та нести відповідальність за достовірність отриманих та оприлюднених наукових результатів.	ПРН - 17	ЗК -1, ЗК -2, ЗК -3, ЗК -4, ЗК -5, ЗК -6, ЗК -7, ЗК -8, ЗК-9 ФК -1, ФК -2, ФК -3, ФК -4, ФК -5, ФК -6, ФК -7, ФК -8, ФК -9

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

Програма дисципліни «Наукознавство та міждисциплінарний діалог в охороні здоров'я» складається з 2 змістових розділів.

Змістовий розділ 1.

Тема 1. Філософія науки, її предмет та проблематика.

Тема 2. Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.

Тема 3. Філософські засади класифікації наук

Тема 4. Людина як об'єкт філософії науки.

Тема 5. Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.

Тема 6. Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.

Змістовий розділ 2.

Тема 7. Психологія управління. Типи керівників. Типи влади. Конфлікт та його вирішення.

Тема 8. Психологія організації лікувального процесу. Стосунки в медичному колективі. Психологія лікаря та хворого. Типи медичних сестер

Тема 9. Методи, галузі та напрямки психології управління. Характеристика методів психологічних досліджень. Психологія особистості управлінця.

Тема 10. Конфлікти в медичному середовищі, типи, способи вирішення, та попередження, поняття про конструктивний та деструктивні конфлікти.

Тема 11. Психологія лікувально-діагностичного процесу. Синдром вигорання, та професійна деформація медичного працівника.

Тема 12. Поняття про професійний ріст лікаря-науковця. Шляхи професійного вдосконалення. Передумови успішного формування науковця в сучасних умовах наукового середовища.

Тема 13. Особистість, як центральна проблема медичної психології.

Тема 14. Лікар як особистість. Професійна придатність до медичної діяльності

Тема 15. Деонтологічні засади психологічної та медичної діяльності. Етико-моральні чинники професійного й особистісного становлення лікаря.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових розділів Теми	Кількість годин			
	усього	л	практ.	сам.р.
Розділ 1.				
Змістовий розділ 1.				
1.Філософія науки, її предмет та проблематика.	10	1	4	5
2.Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	10	1	4	5
3.Філософські засади класифікації наук	10	1	4	5
4.Людина як об'єкт філософії науки.	10	1	4	5

Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	10	1	4	5
Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	10	1	3	5
Змістовий розділ 2.				
7. Психологія управління. Типи керівників. Типи влади. Конфлікт та його вирішення.	4	2	1	2
8. Психологія організації лікувального процесу. Стосунки в медичному колективі. Психологія лікаря та хворого. Типи медичних сестер	4	2	1	1
9. Методи, галузі та напрямки психології управління. Характеристика методів психологічних досліджень. Психологія особистості управлінця.	4	-	2	2
10. Конфлікти в медичному середовищі, типи, способи вирішення, та попередження, поняття про конструктивний та деструктивні конфлікти.	4	-	2	2
11. Психологія лікувально-діагностичного процесу. Синдром вигорання, та професійна деформація медичного працівника.	3	-	1	2
12. Поняття про професійний ріст лікаря-науковця. Шляхи професійного вдосконалення. Передумови успішного формування науковця в сучасних умовах наукового середовища.	3	-	1	2
13. Особистість, як центральна проблема медичної психології	3	-	1	2
14. Лікар як особистість. Професійна придатність до медичної діяльності	3	-	1	2
15. Деонтологічні засади психологічної та медичної діяльності. Етико-моральні чинники професійного й особистісного становлення лікаря.	2	-	1	1
Усього	90	10	34	46
Підсумковий контроль	залік			

4. Тематичний план лекцій

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
Змістовий розділ 1.		
1	Філософія науки, її предмет та проблематика.	2
2	Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	2
3	Філософські засади класифікації наук	2
4	Людина як об'єкт філософії науки.	2
5	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	2
6	Ксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	2
Змістовий розділ 2.		
7	Психологія управління. Типи керівників. Типи влади. Конфлікт та його вирішення.	2
8	Психологія організації лікувального процесу. Стосунки в медичному колективі. Психологія лікаря та хворого. Типи медичних сестер	2
	<i>РАЗОМ</i>	16

5. Тематичний план практичних занять

№	Тема	кількість годин
1	Філософія науки, її предмет та проблематика.	4
2	Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	4
3	Філософські засади класифікації наук	4
4	Людина як об'єкт філософії науки.	4

5	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	4
6	Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	3
7.	Психологія управління. Типи керівників. Типи влади. Конфлікт та його вирішення.	1
8.	Психологія організації лікувального процесу. Стосунки в медичному колективі. Психологія лікаря та хворого. Типи медичних сестер	1
9.	Методи, галузі та напрямки психології управління. Характеристика методів психологічних досліджень. Психологія особистості управлінця.	2
10.	Конфлікти в медичному середовищі, типи, способи вирішення, та попередження, поняття про конструктивний та деструктивні конфлікти.	2
11	Психологія лікувально-діагностичного процесу. Синдром вигорання, та професійна деформація медичного працівника.	1
12	Поняття про професійний ріст лікаря-науковця. Шляхи професійного вдосконалення. Передумови успішного формування науковця в сучасних умовах наукового середовища.	1
13	<u>Особистість, як центральна проблема медичної психології</u>	1
14	<u>Лікар як особистість. Професійна придатність до медичної діяльності</u>	1
15	Деонтологічні засади психологічної та медичної діяльності. Етико-моральні чинники професійного й особистісного становлення лікаря.	1
разом		34

6. Тематичний план самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика.	5
2.	Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	5

3.	Філософські засади класифікації наук	5
4.	Людина як об'єкт філософії науки.	5
5.	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	5
6	Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	5
7	Психологія управління. Типи керівників. Типи влади. Конфлікт та його вирішення.	2
8	Психологія організації лікувального процесу. Стосунки в медичному колективі. Психологія лікаря та хворого. Типи медичних сестер	2
9	Методи, галузі та напрямки психології управління. Характеристика методів психологічних досліджень. Психологія особистості управлінця.	2
10	Конфліктим в медичному середовищі, типи, способи вирішення, та попередження, поняття про конструктивний та деструктивні конфлікти.	2
11	Психологія лікувально-діагностичного процесу. Синдром вигорання, та професійна деформація медичного працівника.	2
12	Поняття про професійний ріст лікаря-науковця. Шляхи професійного вдосконалення. Передумови успішного формування науковця в сучасних умовах наукового середовища.	2
13	Особистість, як центральна проблема медичної психології	2
14	Лікар як особистість. Професійна придатність до медичної діяльності	1
15	Деонтологічні засади психологічної та медичної діяльності. Етико-моральні чинники професійного й особистісного становлення лікаря.	1
	Разом	46

7. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

8. Методи навчання

Основними формами навчального процесу є лекції, семінарські заняття та самостійна робота.

Лекції розкривають основні теоретико-методологічні питання дисципліни.

Семінарські заняття передбачають оволодіння аспірантами навичками філософського аналізу та розв'язання теоретико-методологічних питань, проблемних ситуацій та моральних дилем у практичній діяльності лікаря.

Самостійна та поточна робота аспірантів оцінюється на лекційних та семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей та під час індивідуальної

роботи викладача з аспірантом. Під час навчання використовуються такі види самостійної та поточної роботи: доповіді та участь в обговоренні проблем та окремих випадків з медичної практики на семінарських заняттях; конспекти самопідготовки до семінарських занять; підготовка до участі та участь у конференціях; написання есе або реферату.

9. Методи контролю та види контролю

При вивченні дисципліни з метою забезпечення високої якості знань аспірантів використовуються наступні методи контролю успішності:

- усний контроль та самоконтроль. Усний контроль здійснює викладач у формі опитування аспірантів під час проведення семінарських занять з питань, що визначені в плані заняття щодо вивчення кожної теми з курсу;
- письмовий контроль і самоконтроль. Письмовий контроль реалізується у формі розписових контрольних завдань по окремих питаннях тем семінарських занять;
- тестовий контроль, який дає можливість перевірити якість знань аспірантів за окремою темою курсу, якість знань по закінченню вивчення дисципліни, а також якість вхідних та залишкових знань, вмінь аспіранта.

Формами контролю і оцінювання щодо встановлення рівня опанування відповідних компетентностей є:

- участь у дискусії та виконання письмових завдань під час семінарських занять;
- вирішення теоретичних або тестових завдань;
- підготовка самостійної роботи та наукових доповідей.

Оцінка успішності здійснюється відповідно до результатів роботи аспіранта протягом

навчання. Формою підсумкового контролю знань виступає залік з дисципліни.

10. Форма підсумкового контролю успішності

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Іспит проходить у письмовій формі. Студентові пропонується 80 тестових завдань, 40 з яких містять один варіант правильної відповіді, а інші 40 – множинні варіанти. Додатково додається ситуаційна задача, подана у вигляді клінічного випадку, де необхідно визначити ведучий психопатологічний синдром та встановити клінічний діагноз пацієнтові. Тривалість іспиту 90 хвилин.

Критерії оцінювання

Оцінка 5 («відмінно») – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі та всебічні знання теми, аналізує наукові джерела, критично мислить, вміє імплементувати теоретичні знання у практичну діяльність.

Оцінка 4 («добре») – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає вивчений матеріал, добре володіє практичними навичками, проте може допускатися певних неточностей та похибок.

Оцінка 3 («задовільно») – студент базово опанував навчальний матеріал, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, проте, допускається значних помилок у теоретичних знаннях та виконанні практичних навичок.

Оцінка 2 («незадовільно») – студент не опанував теоретичний матеріал, не вміє виконувати практичних навичок, не орієнтується в навчальній літературі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 120 балів, мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 72 бали.

12.Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 120 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 72 бали.

Під час оцінювання враховуються бали, які студент отримав під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються екзаменом

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	120	4.45	107	3.91	94	3.37	81
4.95	119	4.41	106	3.87	93	3.33	80
4.91	118	4.37	105	3.83	92	3.29	79
4.87	117	4.33	104	3.79	91	3.25	78
4.83	116	4.29	103	3.74	90	3.2	77
4.79	115	4.25	102	3.7	89	3.16	76
4.75	114	4.2	101	3.66	88	3.12	75
4.7	113	4.16	100	3.62	87	3.08	74
4.66	112	4.12	99	3.58	86	3.04	73
4.62	111	4.08	98	3.54	85	3	72
4.58	110	4.04	97	3.49	84	Менше3	Недостатньо
4.54	109	3.99	96	3.45	83	-	-
4.5	108	3.95	95	3.41	82	-	-

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому контролі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при складанні екзамену становить 80.

Мінімальна кількість балів при складанні екзамену - становить 50.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „A”, „B”, „C”, „D”, „E” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „E”.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою)

13.Методичне забезпечення

1. Плани практичних занять та конкретні цілі

2. Конспект лекцій
2. Завдання для самостійної роботи студентів
3. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів, ситуаційні задачі
4. Перелік практичних навичок до іспиту.
5. Перелік практичних навичок, що підлягають обов'язковій перевірці при підсумковому занятті

ь

14.Рекомендована література:

Основна

1. Білецький І.П. Філософія науки [Навч. Посіб] / І.П. Білецький, О.М. Кузь, В.Ф. Чешко — Х.: ХНЕУ, 2005. - 128с. - (Харківський економічний університет).
2. Волинка Г.І. Картина світу ХХ ст. Енциклопедизм як композиційний принцип / Г.І. Волинка. - К.: Каравела, 2009. - 246 с.
3. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки: підручник / І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. - 223 с.
4. Добронравова І.С. Новітня західна філософія науки / І.С. Добронравова. - К.: Вид. ПАРАПАН, 2008. - 216 с.
5. Кисляков В.П., Дрожанова О.М., Ступак О.П. Вступ до філософії науки / - Миколаїв: НУК, 2011. - 125 с.
6. Мешков В.М. Філософія науки і техніки: конспект лекцій для студентів, магістрів і аспірантів усіх спеціальностей та форм навчання із дисциплін "Філософія і методологія наукового пізнання" та "Філософські проблеми наукового пізнання". - Полтава: ПолтНТУ, 2006. - 106 с.
7. Ратніков В.С. Основи філософії науки і філософії техніки: навч.посібник / В.С. Ратніков. - Вінниця: ВНТУ, 2012. - 291 с.
8. Ратніков В.С., Макаров З.Ю. Історія та філософія науки. Хрестоматія. - Вінниця: Нова книга, 2009. - 461 с.
9. Самардак М.М. Філософія науки. Напрямки, теми, концепції / М.М. Самардак. - К.: Вид. ПАРАПАН, 2011. - 204 с.
10. Семенюк Е.П., Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки / Е.П. Семенюк, В.П. Мельник. - Львів: Світ, 2006. - 152 с.
11. Філософія науки та інноваційного розвитку [Навч. посіб.] / Л. Чекаль (ред.), О.Павлова, С.Сторожук та ін. – К.: Міленіум, 2010. – 340 с.
12. Фірсова Л.В. Філософія науки [Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.] /Л.В. Фірсова, І.П. Черних, Я.М. Білик ; Л.В. Фірсова (ред.). – Х.: ППВ "Нове слово", 2003. – 335с. : схеми – Бібліогр.: с. 320-334.

13. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження. — К.: Вид-во Соломії Павличко „Основи”, 2003.
14. Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. Секрети успішного спілкування / Л. Кінг, Б. Гілберт. – 2019: Моноліт-Bizz, 204.
15. Основи загальної та медичної психології у вищій школі /Навч.посіб./за ред. Р.І.Білобровки– 2018.- 286 с.
16. Губенко І.Я, Карнацька О.С., ШевченкоО.Т. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я таміжособового спілкування. – К.: Медицина, 2021. – 312 с.
18. Іванова О.В., Москалюк Л.М. Психологія: вступ до спеціальності. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 184 с.
19. Засекіна Л.В., Пастрик Т.В. Основи психології та міжособове спілкування. – Медицина, 2018. – 216 с.
20. Кацавець Р.С. Психлогія особистості. Навчальний посібник. - Київ :Алерта. 2021. 134 с.
21. Комунікативні навички лікаря: підручник/Колектив авторів, зазаг. ред. О.С. Чабана; наукова редакція й укладання О.О. Хаустова, І.А. Коваль; Національний медичний університет імені О.О. Богомольця – Київ: Медпринт, 2021. – 400 с.
22. Кайдалова Л.Г.,Пляка Л.В. Психологія спілкування: навчальний посібник. : НФаУ, 2011.132 с.
23. Максименко С.Д. Психологія особистості. – К., 2008.
24. Філоненко М.Психологія спілкування Навчальний посібник / К. : Центр учбової літератури, 2008.- 224 с.
25. Ішмуратов А. Т. Конфлікт і згода. – К.: Наукова думка, 1996.
26. Осовська Г. В. Комунікації в менеджменті: Курс лекцій. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 336 с.
27. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: Навчальний посібник. – 4-те вид., випр.. – К.: Вища шк., 2005. – 302с.

Додаткова:

1. Гурська Т., Турецька Х. Патопсихологія: навчально-практичний посібник. – Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2016. -204 с.
2. Роль та місце психосоціальної реабілітації в системі психіатричної допомоги. – НейроNews, №3 (38)б 2012 – С. 46-49.
3. Бевзенко Л.Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможности социальных интерпретаций / Л.Д. Бевзенко. - К.: Институт социологии НАН Украины, 2002. - 437 с.

4. Бейлин М.В. Нанотехнология как прорыв в постнекласической науке / М.В. Бейлин. - Х.: Оберіг, 2014. - 480 с.
5. Габермас Ю. Філософський дискурс модерну. К., 2000.
6. Габович О. і ін., Кузнецов В., Семенова Н. Українська фундаментальна наука і європейські цінності / О. Габович, В. Кузнецов, Н. Семенова: відп.ред. В.Кузнецов. - К.: Вид. Дім “Києво-Могилянська академія”, 2015. - 208 с.
7. Барашковой. - СПб.: Амфора,2001. - 398 с.
8. Жилінська О.І. Науково-технічна діяльність у контексті самоорганізації: монографія /
9. О.І. Жилінська. - К.: Парламентське видавництво, 2010. - 552 с.
10. Емельянов, М. Ганопольский. - М.: Прондо, 2013. - 490 с.
11. Маліцький Б.А. Прикладне наукознавство / Б.А. Маліцький.-К.: Фенікс, 2007.- 464 с. 21. Науковий світогляд на зламі століть. - К.: Вид. Парапан, 2006. - 288 с.
12. Деякі методологічні підходи до етичного регулювання медико-біологічних досліджень // Організація та проведення етичної експертизи біомедичних досліджень. К.: Сфера, 2006. - С. 15-26.
13. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання / О.М. Рубанець. - К: Ліра, 2015. - 229 с.
14. Світоглядні імплікації науки. - К.: Парапан, 2004.- 408 с.
15. Ягодзінський С.М. Науковий дискурс в умовах інформаційного суспільства: методологічний і соціокультурний аспекти Дис. / Ягодзінський Сергій Миколайович 09.00.02 діалектика і методологія пізнання, к.філос.н. /Нац.авіац.ун-т. К., 2008. - 200 с.
16. Коноваленко М.Ю. Ділові комунікації К-2013
https://stud.com.ua/11050/marketing/dilovi_komunikatsiyi

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://pidruchniki.com/>
2. Український інститут когнітивно-поведінкової терапії <https://i-cbt.org.ua/>
3. Бібліотека “Золотая философия”: <http://philosophy.allru.net>.
4. Библиотека философской литературы “PlatonaNet”: <http://platonanet.org.ua>
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Сайт Інституту філософії НАН України ім. Г.С. Сковороди — <http://filosof.com.ua>.